

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра по български език

2700 Благоевград, ул. Иван Михайлов 66; 073 / 88 55 01; info@swu.bg; www.swu.bg

ИНФОРМАЦИОНЕН ПАКЕТ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

НАУЧНА ОБЛАСТ: ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 2.1. ФИЛОЛОГИЯ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: ДОКТОР

НИВО ПО НКР: 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: ИЗСЛЕДОВАТЕЛ (ЛИНГВИСТ)

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: 3 /три/ или 4 ГОДИНИ

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА / ЗАДОЧНА / САМОСТОЯТЕЛНА

ЕЗИК НА ОБУЧЕНИЕ: БЪЛГАРСКИ

Благоевград, 2025

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Докторската програма по български език е насочена както към магистри, завършили специалност от професионално направление 2.1. Филология, така и към магистри от друго професионално направление, но с интерес в областта на лингвистиката.

Докторската програма по български език е със срок на обучение от 3 или 4 години и предвижда редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение.

Програмата включва дейности от различен характер, които се обединяват от основната цел и спецификация на програмата: 1) образователни, 2) научноизследователски, 3) педагогически и 4) други (административно-организационни и др.). Дейностите са организирани така, че при завършване на докторантурата, обучаемият да покрие минималните национални изисквания, предвидени в ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, както и компетентностите, заложиени в Ниво 8 на Националната квалификационна рамка.

Обучението в докторската програма по български език може да бъде профилирано в зависимост от интересите на докторанта в различните аспекти на науката за езика. Във връзка с това са предвидени спецификации на програмата в основните дялове от езикознанието – 1) фонетика и фонология, 2) граматика (морфология и синтаксис), 3) лексикология и лексикография, 4) стилистика, 5) диалектология и социолингвистика, 6) история на езика и 7) текстолингвистика.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Основната цел на докторската програма по български език е да подготви специалисти, които могат да се реализират във всички области на обществения живот, в които се изисква професионална квалификация „Изследовател (Лингвист)“ и научно-образователната степен „Доктор“ в областта на лингвистиката и в частност – българския език, напр. висши училища, научни институти, научноизследователски центрове, културно-образователни институции и др.

Докторската програма цели още:

- 1) да изгради умения за научноизследователска работа в областта на лингвистиката (в широкия смисъл на думата), в частност – българския език;
- 2) да формира необходимите качества и умения за самостоятелно извършване на лингвистични анализи;
- 3) да създаде предпоставка за развитие на преподавателски умения;
- 4) да изгради умение за прилагане на научноизследователските резултати в преподавателската дейност чрез създаване и интерпретиране на нови знания;
- 5) да изгради умения за анализ, синтез и оценка при работата с литературата и езиковия материал;
- 6) да изгради умения за самостоятелно създаване на научни текстове от различните академични жанрове (доклад, статия, студия, монография);
- 7) да изгради умения за работа в екип в рамките на научноизследователски проект, както и за самостоятелно разработване на проектопредложение, свързано с тема от езикознанието.

3. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Обучението в докторската програма по български език може да бъде профилирано в зависимост от интересите на докторанта в различните аспекти на науката за езика. Във връзка с това са предвидени спецификации на програмата в основните дялове от езикознанието – 1) фонетика и фонология, 2) граматика (морфология и синтаксис), 3) лексикология и лексикография, 4) стилистика, 5) диалектология и социолингвистика, 6) история на езика и 7) текстолингвистика.

В рамките на образователните дейности докторската програма по български език предвижда задължителни и избираеми дисциплини. В индивидуалния план на докторанта могат да се включат не по-малко от 4 дисциплини, като 3 от тях са задължителни за всички докторанти в програмата, а една е със статут на задължителна, но се избира от предложените в Модул А в зависимост от спецификата на темата. За да се допълнят знанията на докторантите с различна специализация, програмата предлага и избираеми дисциплини в Модул Б, които нямат задължителен характер, като от него могат да се изберат до 2 дисциплини.

Завършилиите докторската програма получават образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Български език“, и професионалната квалификация „Изследовател (Лингвист)“.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА

4.1 Знания (теоретически и/или фактологически)

Получилите докторска степен по тази програма

- притежават и използват специализирани и систематизирани знания в областта езикознанието за извършване на критичен анализ и за синтезиране на нови идеи;
- владеят различни методи за езиковедски научни изследвания – филологически, сравнително-исторически, сравнително-типологичен метод, метод на вътрешната реконструкция и др.;
- притежават способност за разширяване и изменение на съществуващите знания в областта на лингвистиката, както и на нейните взаимодействия с гранични научни области;
- придобитите знания дават възможност да бъдат извършвани оригинални изследвания;
- притежават умения за извършване на интер- и мултидисциплинарни научни изследвания.

4.2. Умения (познавателни и/или практически)

Получилите докторска степен по тази програма

- притежават умения да работят в екип и да решават комплексни проблеми в областта на езикознанието;
- бързо намират, извличат и систематизират необходимата информация от различни лингвистични източници;
- притежават умения да решават и преодоляват критични проблеми, възникнали по време на научноизследователската работа;
- развиват способност за вземане на иновативни решения чрез комбиниране на различни методи, стратегии и технологии, прилагани в езикознанието;
- притежават умения да представят научноизследователските си резултати писмено – в научни текстове (статии, студии, монографии), и устно – в рамките на научни лингвистични, филологически и интердисциплинарни форуми;
- умеят да представят резултатите от научноизследователските си търсения, формулирани като нови лингвистични знания, в преподавателската си работа.

4.3. Самостоятелност и отговорност

Получилите докторска степен по тази програма

- създават и интерпретират нови знания чрез собствени изследвания в областта на езикознанието;
- притежават способност за самооценка на постиженията на научноизследователския си труд;

- чрез постигнатите нови знания демонстрират умения за разширяване обхвата на досега познатата научна област.

4.4. Компетентност за учене

Получилите докторска степен по тази програма

- показват капацитет за систематично придобиване и разбиране на значително количество знания от най-съвременните научни постижения в областта на езикознанието;
- умеят да извличат необходимата информация от съществуващите многобройни проучвания в областта на езикознанието, както и значимата информация, получена в резултат на научното изследване.

4.5. Комуникативни и социални компетентности

Получилите докторска степен по тази програма

- демонстрират качества и умения за пълноценно общуване в рамките на научната и академична общност в страната и чужбина;
- способни са да се интегрират в социалната среда с цел да извлекат необходимата информация за научното изследване (при теренни изследвания, социолингвистични проучвания, работа с различни етнокултурни групи, с лица с комуникативни нарушения и др.).

4.6. Професионални компетентности

Получилите докторска степен по тази програма

- детайлно разбират техники, прилагани в научните изследвания;
- представят ясно и ефективно идеите и заключенията си пред специалисти и неспециалисти;
- притежават способност за продължаване на изследванията в съответната научна област на все по-сложни равнища.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите докторската програма получават професионална квалификация „Езиковед“ (2643) – лингвист, етимолог, лексикограф, морфолог, фонолог, семантолог, семасиолог и др.

Придобилиите докторска степен по български език могат да се реализират във всички области на обществения живот, в които се изисква професионална квалификация „Изследовател (Езиковед)“, напр. висши училища (2310 „Преподавател във висше училище“), научни институти и научноизследователски центрове (1223 „Ръководители на научноизследователска и развойна дейност“), културно-образователни институции и др.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНИЯ ПЛАН

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	Форма на подготовка и реализация			Форма на признаване
		КРЕДИТИ	ХОРАРИУМ	лекции, семинари, лабораторни упражнения, самостоятелна подготовка, консултации, участие, друго	изпит, текуща оценка, събеседване, сертификат, отчет, протокол, заверка, друго
I.	ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ				
1.	Задължителна дисциплина 1 по тематичната насоченост на дисертацията (от Модул А)	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
2.	Методологични принципи на научното изследване	5.0	150	30 л / 120 сп	Събеседване
3.	Подготовка и управление на проекти	2.0	60	30 аз / 30 сп	Изпит
4.	Английски език	2.0	60	15 л, 15 с (30 аз / 30 сп)	Изпит
5.	Избираема дисциплина ¹ (от Модул Б)	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
6.	Избираема дисциплина (от Модул Б)	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
	ОБЩО :	15 (мин.)	450 (мин.)		
II.	НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ				
1.	Проучване и реферирание на литература	36.0	1080	консултации, самостоятелна подготовка	Доказ. матер.
2.	Ексерпция на езиков материал или тематичен подбор на реферираната литература	18.0	540	консултации, самостоятелна подготовка	Доказ. матер.
3.	Изработване на концепция и инструментариум за изследвания	5.0	150	консултации, самостоятелна подготовка	Събеседване
4.	Обработване и систематизиране на емпиричния материал	15.0	450	консултации, самостоятелна подготовка	Събеседване
3.	Участие в научен форум	9.0	270	представяне на доклад	Сертификат
4.	Публикуване на статия/студия, свързана с темата на дисертацията	15.0	450	консултации, самостоятелна подготовка	Статия
6.	Писане на части/глави от дисертационния труд	50.0	1500	консултации, самостоятелна подготовка	Доказ. матер.
8.	Редакция на дисертационния труд и подготовка за представяне пред Катедрата по български език	7.0	210	консултации, самостоятелна подготовка	Събеседване

¹ Избираемите дисциплини са допълнителна възможност за обучение. До две дисциплини могат да се включат в индивидуалния план на докторанта по преценка на научния ръководител.

	ОБЩО :	155	4650		
III.	ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ				
1.	Водене на семинарни занятия или практически упражнения	5.0	150	30 упр. 30 аз / 120 сп	Отчет
2.	Изготвяне на тестове за писмено изпитване	0.5	15	самостоятелна работа	Тест
3.	Проверка на писмени работи	0.5	15	самостоятелна работа	Отчет
4.	Консултации на студенти	1.0	30	консултации	Отчет
	ОБЩО :	7	210		
IV.	ДРУГИ				
1.	Участия в заседания на катедрени съвети	0.5	15		Протокол
2.	Посещаване/представяне на лекции/теми в научните семинари във Филологическия факултет	0.5	15		Отчет
3.	Участие в подготовката и провеждането на научен форум	1.0	30		Отчет
4.	Работа по учебна или друга документация, квесторства	1.0	30		Отчет
	ОБЩО :	3	90		
	ОБЩО (за цялата продължителност на обучението):	180	5400		
V.	МОДУЛ А (ПРОФИЛИРАЩИ ДИСЦИПЛИНИ)				
1.	Сравнително индоевропейско езикознание	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
2.	Теоретични и експериментални методи във фонетиката и фонологията	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
3.	Основни граматични и словообразователни категории и типове в българския език	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
4.	Синтактични структури и категории в българския книжовен език	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
5.	Историческа лингвистика	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
6.	Лексикална семантика на българския език	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
7.	Основни подходи за изследване на лексикална система на диалект	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
8.	Реторика и функционална стилистика	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
9.	Лингвистични измерения на обществата	6.0	180	30 л, 30 с (60 аз / 120 сп)	Изпит
V.	МОДУЛ Б (ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ)				
1.	Особености на съвременната медийна реч като обект на научно изследване	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
2.	Статистически методи в лингвистичните изследвания	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
3.	Синхронно и диахронно словообразуване	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
4.	Презентиране и визуализация на данни от научно изследване	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
5.	Лексикални пластове в българските говори	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
6.	Славянска палеография	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
7.	Митолингвистичен метод	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка

8.	Синтактични специфики на неформалното общуване в неофициална среда	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
9.	Собствените имена в България и на Балканите	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
10.	Жанрови особености на академичната комуникация	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка
11.	Приложение на съвременните компютърни технологии и програми в науката	2.5	75	30 л / 45 сп	Текуща оценка

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ ПО ТЕМАТИЧНАТА НАСОЧЕНОСТ НА ДИСЕРТАЦИЯТА (МОДУЛ А) – ПРОФИЛИРАЩИ ДИСЦИПЛИНИ

СРАВНИТЕЛНО ИНДОЕВРОПЕЙСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I - III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината: профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Борислав Попов, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, meristaf@swu.bg

Анотация:

В тази дисциплина се надграждат знанията на докторантите от курса по „Увод в общото езикознание“, като фокусът е поставен върху някои проблеми на индоевропеистиката чрез подробно представяне на сравнително-историческия метод. Разгледани са направленията и школите с най-важен принос за развитието на този метод, както и явленията, свързани с тях, в контекста на историческия преглед върху сравнителното индоевропейско езикознание. Вниманието основно е съсредоточено върху езиците от индоевропейското езиково семейство.

Съдържание на учебната дисциплина:

Предистория на компаративната лингвистика от XIII до края на XVIII век. Постиганията на Фр. Боп, Р. Раск и Я. Грим като първооснова за обособяването на сравнително-историческото езикознание. Дарвинова научна парадигма в лингвистиката – натуралистичният модел на родословното дърво на А. Шлайхер. Индоевропейският праезик и индоевропейската прародина – хипотези и езикови свидетелства. Външна и вътрешна реконструкция. Нютонова научна парадигма в лингвистиката – теоретични концепции на младограматиците. Звукови закони, отнасящи се до славянските езици – закон на Хавлик, закон на Педерсен, закон на Вакернагел и др. Звукови закони, отнасящи се до германските езици – закон на Грим, закон на Вернер и др. Първоначално членение на индоевропейския праезик: *centum* и *satem*. Ларингалната теория и хетският език. Палеобалкански езици и тяхната идентификация.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционен курс, семинарни занятия и извънаудиторна заетост (самостоятелна подготовка). Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на доклади и реферати по теми с теоретична и практическа насоченост, разработване на проект за презентация за конференция и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез изпит.

**ТЕОРЕТИЧНИ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ МЕТОДИ ВЪВ ФОНЕТИКАТА И
ФОНОЛОГИЯТА****ECTS кредити:** 6**Форма на оценяване:** изпит**Семестър:** I-III**Седмичен хорариум:** 2л+2су+8сп**Статут на дисциплината:** профилираща**Методическо ръководство:**

Катедра по български език

Филологически факултет

Език на преподаване: български**Лектори:**

Доц. д-р Гергана Падарева, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, gerypadareva@swu.bg**Анотация:**

Курсът надгражда знанията на докторантите по фонетика и фонология, като ги запознава с теоретични и експериментални методи за изследване на сегментната и супraseгментната система, както и на перцепцията на определени речеви параметри. Дисциплината цели да надгради у докторантите уменията да разпознават и боравят с фонетични и фонологични категории, да се ориентират правилно в методологията и начините за нейното изпълнение така, че да могат успешно да се справят при подготвянето на дисертация с фонетична и/или фонологична проблематика.

Съдържание на учебната дисциплина:

Фонетика. Артикуляционна фонетика, Акустична фонетика, Перцептивна фонетика. Експериментална фонетика.

Фонология. Фонетика. Фонемика. Фонологични теории. Генеративна фонология, Автосегментна фонология, Метрична фонология, Фонология на зависимостите и др.

Фонологична репрезентация и фонетична репрезентация. Зависимости между фонетиката и фонологията. Систематична фонетика. Сегменти и супraseгменти. Експериментални изследвания. Акустични измервания

Технология на обучението и оценяване:

Обучението включва представяне на теоретичния материал, придружен с примери с оглед на практическото усвояване на теорията и възможността за прилагането на тези знания на практика.

Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текущ контрол, участия в дискусии, разработване на план за научно изследване.

ОСНОВНИ ГРАМАТИЧНИ И СЛОВООБРАЗОВАТЕЛНИ КАТЕГОРИИ И ТИПОВЕ В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината: профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Език на преподаване: български

Лектори:

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, llper@swu.bg

Анотация: Лекционният курс надгражда знанията на докторантите за граматичните категории в българския книжовен език и ги запознава със спецификата на всяка от словообразователните категории и типове откъм мутационни структури, транспозиционни структури и модификационни структури. Да надгради у докторантите уменията да анализират пълно граматическите категории и да формира у тях знания, чрез които да откриват, анализират и класифицират отделните словообразователни категории и типове при съответните части на речта.

Съдържание на учебната дисциплина:

Производната дума като обект на изследване. Теоретична основа на словообразователните проучвания и функционален аспект на словообразуването. Ономазиологичен подход в словообразователните изследвания. Основни понятия и структурни единици. Структура на производната дума. Основни словообразователни начини. Понятие за словообразователен формант и за словообразователно значение. Образуване на съществителни, прилагателни имена, глаголи. Производна дума – семантика, семантичен обем и синонимия

Технология на обучението и оценяване:

На лекциите се разискват предварително поставени теми, свързани с особеностите на конкретен проблем от областта на граматичните и словообразователните категории в книжовния език. Новополучените знания от лекциите се затвърждават чрез практически упражнения, задачи по време на семинарните занятия. Обучението по дисциплината завършва с изпит.

СИНТАКТИЧНИ СТРУКТУРИ И КАТЕГОРИИ В БЪЛГАРСКИЯ КНИЖОВЕН ЕЗИК

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текущ контрол и изпит

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината:

профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Курсът надгражда знанията на докторантите за синтактичните структури и категории в българския книжовен език, за законите, по които думите се свързват в словосъчетания и изречения, за синтактичната служба на думите в изречението, структурните връзки в изречението, типологията на словосъчетанията и изреченията, условията, при които изреченията добиват строен и осмислен характер, правилната им употреба, интонацията, словоредът и др. Знанията за синтактичните структури в българския книжовен език имат важно теоретично значение, защото помагат да се осмисли връзката между език и мислене, и важно практическо приложение при построяването на текст и при подготвянето на дисертационен труд, посветен на проблемите на синтаксиса и неговите категории.

Съдържание на учебната дисциплина:

Синтаксисът и неговият предмет. Дефиниции и теории за изречението. Логическа теория за изречението. Психологическа теория за изречението. Формално-граматическа теория за изречението. Съвременни дефиниции на изречението. Основни признаци на изречението. Предикация, модалност, интонация, граматическа оформеност. Структурна репрезентация на изречението. Словосъчетание. Учение на словосъчетанието (конституентна граматика). Видове словосъчетания. Видове изречения. Части на изречението. Удвояване на синтактичните категории. Синтактичен паралелизъм. Словоред. Пунктуация и синтаксис. Съвременни теории за изречението. Теория на свързването.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия, семестриални занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит. Окончателната оценка обобщава резултатите от изпитната оценка (писмена разработка по тема от конспекта), аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта – консултации с преподавателя, рефериране на научна литература, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др.

ИСТОРИЧЕСКА ЛИНГВИСТИКА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината: профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, llper@swu.bg

Анотация: Лекционният курс надгражда теоретичните знания на докторантите, получени в бакалавърската и магистърската степен при изучаването на дисциплините „Старобългарски

език“, „История на българския език“, „История на българския книжовен език“ и „Сравнителна граматика на славянските езици“. В курса се проследява историята както на говоримия, така и на книжовния български език от времето, когато се обособява като самостоятелен език (VI в.), до днес. Разглеждат се резултатите от прехода на българския език от синтетизъм към аналитизъм, както и причините, довели до този път на развитие. Отделя се специално внимание на въпроса за мястото на българския език сред славянските и балканските езици. Тъй като често се налага докторантите да работят с различни паметници от южнославянската и източнославянската езикова традиция, лекционният курс предлага теми, свързани с разпространението на различните редакции на старобългарския книжовен език сред други славянски (Русия, Сърбия и др.) и неславянски (Румъния) народи. В курса е разгледана спецификата на историята на книжовната норма и връзката ѝ със състоянието на съвременните български диалекти. Подчертава се историческата приемственост в развоя както на книжовния език, така и на диалектите на територията на цялото българско езиково землище. Докторантите се запознават и с научната традиция в историческата лингвистика, както и с главните хипотези по спорни въпроси в историята на славистиката.

Съдържание на учебната дисциплина: Стари и нови изследвания върху историята на българския език. Основни периоди в историята на говоримия български език. Характеристика на езиковите особености на старобългарския (книжовен) език. Българският език като славянски и балкански. Езикови връзки на българския език с други езици. Общославянски тенденции на фонетичен развой и тяхното отражение в българския език. Развой на фонетичната система на българския език. Фонетични редакции на старобългарския книжовен език в други славянски и неславянски страни. Развой на българската именна система (съществителни, прилагателни и числителни). Развой на българската местоименна система. Развой на българската глаголна система. Периодизация на историята на българския книжовен език (донационален и национален). Писменият език на народна основа в епохата на Българското предвъзраждане. Формиране основата на националния български книжовен език през втората четвърт на XIX век. Създаване и утвърждаване на нормите на националния български книжовен език през третата четвърт на XIX век.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от лекционни занятия, семинарни упражнения и самостоятелна работа на студентите. В рамките на извънаудиторната заетост докторантите изпълняват самостоятелно задачи, свързани с търсенето на библиография, изготвянето на курсови работи и реферати, езикови анализи на текстове и др. Заданията за самостоятелна изследователска работа по дисциплината винаги се съобразяват с темата на дисертационния труд на докторанта. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на резултатите от текущия контрол, и писмен изпит.

ЛЕКСИКАЛНА СЕМАНТИКА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I - III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по български език
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Борислав Попов, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, meristaf@swu.bg

Анотация:

Тази дисциплина съдържа знания за предмета, задачите и структурните разновидности на лексикалната семантика в тематичен, хронологичен и ареален план. Изяснява се терминологичният апарат, с който си служи българската лексикология, видовете лексикално-семантични отношения и динамиката на техните контекстуални прояви. Изяснява се системният характер на лексиката и нейните проекции в областта на полисемията, синонимията, семантичната парадигматика и таксономията. Дават се знания за структурните модели на лексиката и фразеологията, както и приложението им в речта.

Съдържание на учебната дисциплина:

Семантика, семасиология и семиотика. Лексикално и граматично значение на думата. Семантична структура на думата – сема, семема и семантема. Вътрешна форма на думата – триъгълник на Фреге. Ономасиологичен и семасиологичен подход при изучаване на значението. Преносни значения на думата – метафора и метонимия. Полисемия. Синонимия. Многозначност и омонимия. Антонимия и енантиосемия. Паронимия. Лексиката според сферата на употреба – общонародна, диалектна, терминологична и жаргонна лексика. Метод на компонентния анализ. Метод на падежната (ролевата) граматика. Когнитивни методи.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционен курс, семинарни занятия и извънаудиторна заетост (самостоятелна подготовка). Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на доклади и реферати по теми с теоретична и практическа насоченост, разработване на проект за презентация за конференция и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез изпит.

**ОСНОВНИ ПОДХОДИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЛЕКСИКАЛНА СИСТЕМА НА
ДИАЛЕКТ**

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината:
профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Курсът надгражда знанията на докторантите за диалектните особености на българския език в частта му за лексикалните системи на днешните ни диалекти и начините за нейното изследване. Учебната дисциплина цели да изгради у докторантите уменията да разграничават и анализират групи лексика откъм тематичното им разнообразие, произход и словообразователни особености. Познаването на основните методи и подходи за изследване на лексикалната система на диалект има важно теоретично и практическо приложение при подготвянето на дисертационен труд, посветен на проблемите на диалектологията.

Съдържание на учебната дисциплина:

Особености на диалектната лексика. Състав на номинативните единици откъм структурата. Видове диалектизми (фонетични, граматични, семантични). Разпределение на номинативните единици по лексикални системи. Тематично многообразие на диалектната лексика. Разпределение на еднословните номинативни единици по лексико-граматични класове. Състав на еднословните номинативни единици от гледна точка на произхода. Ономасиологична характеристика на номинативните единици. Същност на ономасиологичния подход за изследване на диалектна лексика. Вътрешнодиалектни типове лексемни конфигурации. Семасиологична характеристика на номинативните единици. Същност на семасиологичния подход за изследване на диалектна лексика. Характеристика на номинативните единици от гледна точка на характера на семантичната им структура.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия, семестриални занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит. Окончателната оценка обобщава резултатите от изпитната оценка (писмена разработка по тема от конспекта), аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта – консултации с преподавателя, рефериране на научна литература, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др.

РЕТОРИКА И ФУНКЦИОНАЛНА СТИЛИСТИКА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+2су+8сп

Статут на дисциплината: профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Биляна Тодорова, Катедра по български език

+359 73 588 528, bilyanatodorova@swu.bg

Анотация: Дисциплината надгражда знанията на докторантите за постиженията на древната реторика, позната ни от съчиненията на Аристотел, Цицерон и Квинтилиан, за нейната трансформация през вековете и възродения интерес към тази наука в последните десетилетия, свързан с развитието на пиара, маркетинга, рекламата и други сродни науки. Тъй като реториката по своята същност е наука за убеждаване и успешна комуникация, в курса се обръща внимание на нейното разностранно приложение.

Другата основна част от лекционния курс е свързана с теорията за функционалните стилове, нейните трансформации от времето на Пражката лингвистична школа до днес, на приложимостта на тази теория към съвременността и възможната адаптация на стилистичната диференциация в дигитална среда.

Знанията за използваните реторични средства и за стилистичните специфики на текстовете имат важно теоретично значение, защото помагат да се осмисли връзката между език, мислене и изразяване, да се осъзнаят начините за изграждане на уместни за съответната езикова сфера и въздействащи езикови построения, да се анализират успешно текстовете според тяхната адекватност спрямо съответната комуникативна ситуация.

Очаква се в края на курса докторантите да придобият умения, позволяващи им безпроблемно да разграничават реторичните похвати, тропите и фигурите, както и особеностите и жанровите специфики на функционалните стилове в българския език и да ги използват в своята работа.

Съдържание на учебната дисциплина: История на реториката. Реториката в Древна Гърция. Реториката в Древен Рим. Реториката през Средновековието. Старобългарското ораторско изкуство. История на реториката от Средновековието до съвременността. Реториката днес. Реторично-стилистични фигури. Реторично-стилистични фигури с фонетичен характер. Реторично-стилистични фигури с граматичен характер. Реторично-стилистични фигури с лексикален характер. Фразеологията като източник на реторично-стилистични употреби. Тропи. Видове тропи. Метафорични и метонимични тропи. Теории за метафората. Видове метонимични тропи. Хуморът като реторично-стилистично средство. Видове реторично-стилистични средства с хумористичен характер. Функционални стилове. История на теорията за функционалностилото разделение. Официално-делови стил. Научен стил. Медиен стил. Художествен стил. Разговорен стил.

Технология на обучението и оценяване: Курсът включва лекционни занятия, семинарни занятия и извънаудиторна заетост. Теоретичните знания се представят във връзката им с конкретни казуси, за да се подходи към проблемите от различни гледни точки, да се очертаят различни виждания и решения на дискуссионните теоретични и практически проблеми. По време на семинарните занятия се разискват практически въпроси, прави се реторичен анализ на текстове, като се разглеждат различните езикови равнища. Като самостоятелна работа в рамките на извънаудиторната заетост докторантите трябва за подготвят задачи, свързани с представеното по време на занятията съдържание. Курсът завършва с изпит. По време на изпита в писмен вид се представят въпроси от конспекта, зададени от членовете на изпитната комисия.

ЛИНГВИСТИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ОБЩЕСТВАТА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: изпит

Седмичен хорариум: 2л + 2с + 8сп

Статут на дисциплината: профилираща

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Борислав Попов, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, meristaf@swu.bg

Гл. ас. д-р София Мицова, Катедра по български език
тел. +359 73 588 528, sofiamitsova@swu.bg

Анотация: Лекционният курс, който е теоретичната част от програмата по дисциплината, е насочен към изясняването на връзката между езика и обществото, в което той функционира. Акцентът е върху взаимодействието между езика (по-скоро проявлението му в речта на индивидите) и членовете на различните видове социални обединения, за да се открият особеностите, които характеризират и социума (и отделните му индивиди), и неговия език. Той се разглежда от една страна като вариант на един национален език. От друга страна обаче към езиците, битуващи в обществата, се подхожда и социално-критически, като се очертават различните речеви ситуации и променливите, оказващи влияние, като социално-психологическа ситуация, културна среда, политическа и историческа ситуация. В лекционния курс се набляга върху теоретични постановки, изследващи езиковите закономерности в обществата от различни гледни точки.

Съдържание на учебната дисциплина:

Социални структури. Синоними ли са понятията „езикова общност“ и „речева общност?“. Език и регионални варианти. Език и социални варианти. Език и етнос: Лингвистични маркери; Пиджини и креолски езици; Социална ситуация и езикова ситуация на етносите. Езиково планиране и политика. Младежки култури и езикова идентичност. Езикът в субкултурните общества: Антиезици. Лингвистични характеристики; Антиезици и социални структури; Антиезици и речеви общности; Езикът и социалната класа. Ограничени и разширени речеви варианти: Ролеви системи и кодове; Код и социална класа; Кодове и реакции. Език и пол: „Gender“ vs. „Sex“ (Противопоставяне на понятията „род“ и „пол“); Мъжко“ и „женско говорене“ Твърдения и доказателства. Език и идентичност: Езиковите варианти като средство за самоидентификация; Езикът и неговите варианти като средство за социализация. Езиково планиране и политика. Езиков мениджмънт. Езиково планиране; Езикови политики; Езиков мениджмънт. Езикът в интернет пространството: Компютърно опосредствана комуникация; Онлайн и офлайн комуникация; Езикът в социалните медии. Варианти и идентичност.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ

МЕТОДОЛОГИЧНИ ПРИНЦИПИ НА НАУЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

ECTS кредити: 5

Форма на оценяване: събеседване

Седмичен хорариум: 2л+0су+8сп

Статут на дисциплината: задължителна

Семестър: I - III

Методическо ръководство:

Катедра по български език
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Борислав Попов, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, meristaf@swu.bg

Анотация:

В тази дисциплина са представени общите методологични принципи на научното изследване. Предложеният курс запознава докторантите с начина, по който те да използват различните методи и подходи в своите разработки. Представени са методологични въпроси, отнасящи се до практическото прилагане на трите основни метода в езикознанието, както и на редица други по-частни методи. Засегнат е и проблемът за разграничаването между метод и подход.

Съдържание на учебната дисциплина:

Основни методи в езикознанието и тяхното практическо приложение. Сравнително-историческият метод и практическото му прилагане. Ареален метод и практическото му прилагане. Структурен метод и практическото му прилагане. Други по-частни методи и практическото им прилагане. Разграничаване между метод и подход. Диахронен подход и практическото му прилагане. Синхронен подход и практическото му прилагане. Ономазиологичен подход и практическото му прилагане. Семасиологичен подход и практическото му прилагане.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционен курс и извънаудиторна заетост (самостоятелна подготовка). Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на доклади и реферати по теми с теоретична и практическа насоченост и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез събеседване с докторанта.

ПОДГОТОВКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ

ECTS кредити: 2.0

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I

Хорариум: 2 л + 2 сп

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра „Финанси и отчетност“

Лектор: доц. д-р Иван Тодоров

E-mail: ivanK.todorov@swu.bg

Анотация:

Целта на обучението по дисциплината „Подготовка и управление на проекти“ е да подготви висококвалифицирани специалисти в подготовката и управлението на проекти на национално и трансевропейско ниво, като се предоставят знания и умения на различни видове проекти и програми.

Съдържание на учебната дисциплина:

Национални и международни инструменти за подкрепа на проекти и програми с различна насоченост; Същност и основни характеристики на управлението на проекти и управлението на проектни екипи; Вземане на стратегически и тактически управленчески решения, свързани с управлението на проекти. Разработване на проект, дизайн на проект в различни области

Технология на обучението и оценяване:

Постигането на целите на курса се контролира с провеждането на два теста – входен и окончателен.

АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I

Хорариум: 1л + 1 су + 2 сп

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра: „Германистика и романистика“

Филологически факултет

Лектор: доц. д-р Иванка Сакарева

тел. +359 73 588 528, E-mail: vanyasakareva@swu.bg

Анотация:

Курсът цели практическа подготовка на студентите по английски език, като фокусът е върху усвояване на основни знания по лексика и граматика при по-ниските нива и усъвършенстването и разширяването на знанията и повишаване на нивото на владение на езика в по-високите нива.

Съдържание на учебната дисциплина:

Специален акцент се поставя върху изграждането на уменията за говорене и слушане, както и върху усвояването на основни принципи на изграждането на академичен текст на английски език, както и на уменията за изготвяне на презентации, автобиография, абстракт и статия на английски език. Курсът по английски език за докторанти задължително съдържа следните модули: практическа граматика, лексика, писмени упражнения, четене и слушане с разбиране и разговор. В зависимост от конкретните нужди на обучаемите от различните факултети и специалности се въвежда и специализирана за областта лексика както и упражнения по специализиран и общ превод.

Технология на обучението и оценяване:

Курсът се провежда (обикновено всяка година в първия месец след приключване на летния семестър) и времетраенето му може да варира в зависимост от формирането на групите по нива на езикова компетентност. Нивото на компетентност се определя чрез предварителен входен тест, на базата на който участниците се разпределят по нива – начинаещи, средно напреднали и напреднали, отговарящи на нивата A1, A2 - B1 и B2 – C1 по Европейската езикова рамка. Обучението се базира на интегративен подход, при който придобиването на

нови за докторантите знания и умения е основано на развиването на четирите основни видове умения: четене, писане, слушане и говорене.

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ (МОДУЛ Б)

ОСОБЕНОСТИ НА СЪВРЕМЕННАТА МЕДИЙНА РЕЧ КАТО ОБЕКТ НА НАУЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ

ECTS кредити: 2,5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Език на преподаване: български

Лектори:

Доц. д-р Гергана Падарева, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, gerypadareva@swu.bg

Анотация:

Медийната реч представлява интерес за проучване поради няколко причини – поради своите особености през последните десетилетия и стремежът на медиите да доближат речта си до ежедневно общуване в крайна сметка се получава комбинация от формално и неформално общуване, последното с всички белези на ежедневно общуване. Така, от една страна може да се изучава медийната реч, от друга, да се изследват чрез медийната комуникация и някои черти на ежедневно неформална комуникация. Освен това медиите предлагат жанрово многообразие, различни форми на общуване. Тези особености могат да провокират езиковедски изследвания на различни равнища – фонетично, морфологично, синтактично, лексикално, а така също и интердисциплинарни и мултидисциплинарни проучвания.

Съдържание на учебната дисциплина:

Съвременните български медии и медийна комуникация. Регионални и национални медии. Електронни, печатни, онлайн медии.

Жанрово многообразие. Медийната реч. Особенности. Изследване на медийната реч на различни езикови равнища. Интер- и мултидисциплинарни изследвания върху медийната реч.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението включва представяне на теоретичния материал, придружен с примери с оглед на практическото усвояване на теорията и възможността за прилагането на тези знания на практика.

Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текущ контрол, участия в дискусии, разработване на план за научно изследване върху медийна реч.

СТАТИСТИЧЕСКИ МЕТОДИ В ЛИНГВИСТИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

ECTS кредити: 2,5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3 сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра „Информатика“

Природо-математически факултет

Език на преподаване: български

Лектори:

Доц. д-р Елена Каращранова, Катедра „Информатика“,

тел. +359 73 588 528, helen@swu.bg

Анотация:

Курсът цели да запознае студентите с основни статистически процедури и приложението им в съвременната лингвистика;

- да запознае студентите с основни модели при лингвистичните изследвания;
- да повиши нивото на владеене на съвременните ИТ.

След успешното завършване на курса студентите следва да:

- познават основни статистически процедури и приложението им в лингвистичните изследвания;
- прилагат основни статистически процедури и тълкуват резултати от лингвистични изследвания.

Съдържание на учебната дисциплина:

Организация и провеждане на лингвостатистически експерименти. Данни и представяне на данните. Групиране на данни. Описателна статистика. Изследване на зависимости. Корелационен анализ. Статистическа значимост на коефициентите на корелация. Таблици на спрегнатост. Хи квадрат анализ. Рангова корелация. Сравнение на емпирични и теоретични разпределения. Статистическа значимост. Доверителни интервали за пропорция. Непараметрични статистически методи и техни приложения. Критерии на знаците и Уилкоксон. Медиален тест. Критерий на Колмогоров-Смирнов. Коефициент на Кендал. Коефициент на сходство. Скалиране на данни. Видове скали. Модели на лингвостатистически изследвания.

Технология на обучението и оценяване:

В лекционния курс преподавателят представя на студентите теоретичните постановки по различните теми и илюстрира приложението им в съвременната лингвистика. По време на занятията студентите обсъждат темите под ръководството на преподавателя, като прилагат наученото при работа с избраната система. През семестъра студентите трябва да направят реферат по зададена тема.

СИНХРОННО И ДИАХРОННО СЛОВООБРАЗУВАНЕ

ECTS кредити: 2,5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3 сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, lper@swu.bg

Анотация:

Лекционният курс надгражда теоретичните знания на докторантите, получени в бакалавърската и магистърската степен при изучаването на дисциплините „Морфология“ и „Лексикология“, където словообразуването се разглежда съответно като сбор от морфеми или като образуване на нови лексеми чрез прибавяне на различни афикси. В курса се допълват знанията на докторантите по отношение на двата метода на словообразуване: 1) синхронния и 2) диахронния (етимологичния). Синхронното словообразуване е обособено като отделна наука през 60-те години на XX в. от чешкия лингвист Милош Докулил. Самият автор определя науката като тип лексикална морфология, защото тя се явява гранична между лексикологията и морфологията. Практиката показва, че синхронният метод може да се използва и при работа с писмени паметници от по-ранни епохи, като словообразователният материал се разглежда във връзка с всички лексеми, които са засвидетелствани в определения езиков срез. При използването на диахронния метод на словообразуване пък докторантите ще могат да използват и доразвият познанията си в съответния езиков дял по старобългарски език, история на българския език и сравнителна граматика на славянските езици. Етимологичният анализ ще помогне на изследователите да видят по-добре вътрешната форма на думите и първоначалното им значение, което често се изгубва поради различна степен на лексикализация.

Съдържание на учебната дисциплина:

Словообразуването като наука. Научна традиция и нови теории. Основни изследвания в областта на словообразуването. Словообразуването като дял от морфологията. Словообразуването като дял от лексикологията. Синхронно словообразуване (лексикална морфология). Терминология на науката „Лексикална морфология“. Начини на словообразуване (мутация, конверсия, модификация). Диахронно словообразуване (етимологичен анализ). Особености на сравнително-историческия метод. Откриване на вътрешната форма на думите.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. В рамките на извънаудиторната заетост докторантите изпълняват самостоятелно задачи, свързани с търсенето на библиография, изготвянето на курсови работи и реферати, езикови анализи на текстове и др. Заданията за самостоятелна изследователска работа по дисциплината винаги се съобразяват с темата на дисертационния труд на докторанта. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на резултатите от текущия контрол.

**ПРЕЗЕНТИРАНЕ И ВИЗУАЛИЗАЦИЯ
НА ДАННИ ОТ НАУЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ**

ECTS кредити: 2,5

Седмичен хорариум: 2л.+0с.+ 3сп

Форма на оценяване:

текуща оценка

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Гл. ас. д-р София Мицова, Катедра по български език

тел. +359 73 588 528, sofiamitsova@swu.bg

Анотация:

Лекционният курс дава теоретична, но и практическа подготовка за успешно презентиране на научен труд. Вниманието е фокусирано върху комуникативните, мултимедийните и организационните аспекти в процеса на изготвяне и самото представяне на пред академична аудитория като част от цялостния процес на филологическата научна работа. По време на обучението се използват както традиционни, така и мултимедийни средства, като чрез анализа на примерни научни презентации се затвърдяват теоретичните и практическите компетенции за успешно представяне в академична среда. Целта на дисциплината е да обогати и усъвършенства знанията и уменията на докторантите филолози при усвояването на умения за презентиране на научни разработки пред академична аудитория. Докторантите планират и изготвят презентация след анализ на научните интереси и очаквания на аудиторията, пред която ще се презентира, а също така да съставят план и сценарий на презентацията, да преценяват съотношението текст – визуални моменти, структура на слайд или постер, съобразно ефективно въздействие върху аудиторията. Очаквани резултати: Докторантите да изградят основни знания и умения за: най-важните закономерности, норми и правила, които се прилагат в писмената, устната, мултимедийната, видео- и комбинираната презентация. Завършилите курса да се справят успешно с устно, писмено и мултимедийно, онлайн презентиране на научните си разработки, участие в научна дискусия и изказване на становище. Докторантите да усвоят и да използват компетентно специфичната научна терминология, характерна за устната академична комуникация.

Съдържание на учебната дисциплина:

Презентацията - същност, видове презентации; Елементи на академичната презентация; Презентатор и аудитория. Комуникативна връзка и особености на възприемане; Подготовка за презентиране: Анализ на аудиторията. Структуриране на презентацията. Издирване и проучване на научен материал. Построяване на презентацията. Варианти на презентации. Техническа подготовка. Организационна подготовка; Технологични аспекти на презентацията. Използване на специализиран софтуер. Структуриране на съдържание; Комуникативни аспекти за успешно презентиране.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ЛЕКСИКАЛНИ ПЛАСТОВЕ В БЪЛГАРСКИТЕ ГОВОРИ

ECTS кредити: 2.5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Курсът дава на докторантите знания за спецификата на лексиката в българските народни говори откъм техните лексикални пластове. Целта на дисциплината е да обогати и усъвършенства знанията и уменията на докторантите филолози за характера на лексиката в българските народни говори, докторантите да придобият умения, позволяващи им безпроблемно да разграничават лексикалните единици от диалект откъм техния произход, да усвоят и да използват компетентно специфичната научна терминология, характерна за устната (диалектната) комуникация.

Съдържание на учебната дисциплина:

Генезис на българския народ и възникването на българския език. Старобългарският език – класически език на славянството. Българска историческа лексикология. Старинни народни думи. Понятията субстрат, суперстрат (хиперстрат) и адстрат в лингвистиката. Домашната лексика в днешните български народни говори. Лексика от праславянския език. Прабългарски думи. Старобългарски думи. Лексика от сродни езици в днешните български народни говори. Лексика от несродни езици в днешните ни народни говори: лексика от/през турски, лексика от несродни балкански езици, лексика от класически езици, лексика от западни езици.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка. Текущата оценка обобщава резултатите от аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта. Основните критерии за оценка са работата по време на лекциите (по предварително поставени теми, свързани с особеностите на конкретен проблем от лексикалните пластове в българските говори и др.), своевременното представяне на заданията от самостоятелната подготовка (разработване на проект за презентация за конференция, събиране и обработване на езиков материал, публикуване на статия, свързана с темата на дисертацията и др.).

СЛАВЯНСКА ПАЛЕОГРАФИЯ

ECTS кредити: 2,5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, llper@swu.bg

Анотация: Палеографията (от гр. *παλαιός* ‘стар’ и *γραφειν* ‘пиша’) е наука за старото писмо, която се занимава както с разчитането, разволя и датирането на старите писмени паметници, така и с характерните особености на ръкописите. Лекционният курс проследява развитието на глаголическата и кирилската писменост в историята на българския език. Разглежда се както съставът, така и начертанието на буквите при двете графични системи. В разволя на кирилицата се представят различните видове писмо/почерк (устав, полуустав, бързопис), както и някои техни стилистични модификации. Освен писмото курсът обръща внимание и на материалите и инструментите за писане и начините и критериите за датиране на ръкописите. Всичко това надгражда теоретичните знания на докторантите, получени в бакалавърската и магистърската степен при изучаването на дисциплините „Старобългарски език“ и „История на българския език“, където палеографията почти не е застъпена поради спецификата и целите на тези курсове.

Съдържание на учебната дисциплина:

Палеографията като наука. Основни трудове по палеография и кодикология. Възникване на старобългарската писменост. Старобългарски графични системи (глаголица и кирилица). Развой на глаголическото писмо. Развой на кирилското писмо.

Видове писмо/почерк (устав, полуустав, бързопис). Видове писмени паметници според материала, върху който са записани. Средства за писане. Украса на средновековния ръкопис (инициали, заставки, миниатюри и др.). Помощни бележки в средновековните български/славянски ръкописи (пагинация, маргинални бележки, приписки и др.).

Езикови и правописни особености на старите български ръкописи. Датиране на средновековни български/славянски ръкописи. Водни знаци на хартията.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. В рамките на извънаудиторната заетост докторантите изпълняват самостоятелно задачи, свързани с търсенето на библиография, изготвянето на курсови работи и реферати, езикови анализи на текстове и др. Заданията за самостоятелна изследователска работа по дисциплината винаги се съобразяват с темата на дисертационния труд на докторанта. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на резултатите от текущия контрол.

МИТОЛИНГВИСТИЧЕН МЕТОД**ECTS кредити:** 2,5**Форма на оценяване:** текуща оценка**Семестър:** I - III**Седмичен хорариум:** 2л+0су+3сп**Статут на дисциплината:** избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Борислав Попов, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, meristaf@swu.bg

Анотация:

В тази дисциплина са представени общите въпроси, очертаващи същността на дисциплината „Митоллингвистика“, като се изяснява използваната терминология, представят се основните теоретични достижения в съществуващите изследвания върху пресечните точки между митологията и езика. Предложеният курс запознава докторантите с отражението на митологичното съзнание на етноса в езика и формирането на метода на новата наука митоллингвистика. Представен е методът на науката митоллингвистика с неговите два модела. Основните тези и по-конкретните теми са развити въз основа на материал от българския език, славянските и балканските езици, а в по-общ план – в сравнение и с редица други индоевропейски езици.

Съдържание на учебната дисциплина:

Същност на сравнителната митология. Специфика на митологичното познание и на видове митове. Предистория на митоллингвистиката – основни идейни направления и изследователи, търсещи връзката между митологията и езика. Основни особености и специфика на митологичното мислене. Съпоставка с логическото мислене. Характеристики на космическия модел на света при индоевропейците. Вертикални и хоризонтални космически модели с техните кодове и символи. Връзката между езика, етноса, културата и митологията. Теория за езиковата относителност. Специфика на българския митологичен мироглед. Разграничаване на митологично-религиозните вярвания от рационално-битовите представи. Метод на митоллингвистиката – същност на двата митоллингвистични модела. Реализации на първия митоллингвистичен модел при теонимите. Митоллингвистичен модел при номинацията на индоевропейските зооними. Приложение на втория митоллингвистичен модел при названията на невестулката. Реализации на втория митоллингвистичен модел при названията на някои хтонични животни. Приложение на митоллингвистичния метод при названията за цветове.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционен курс и извънаудиторна заетост (самостоятелна подготовка). Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на доклади и реферати по теми с теоретична и практическа насоченост, разработване на проект за презентация за конференция, теренна работа и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

**СИНТАКТИЧНИ СПЕЦИФИКИ НА НЕФОРМАЛНОТО ОБЩУВАНЕ В
НЕОФИЦИАЛНА СРЕДА**

ECTS кредити: 2.5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Идеята на дисциплината е да обогати и усъвършенства знанията и уменията на докторантите филолози за българския синтаксис, тъй като задължителните курсове по синтаксис от бакалавърската и магистърската степен се занимават основно с проблемите на книжовния език. Курсът дава на докторантите знания в областта на синтаксиса на неформалното общуване в неофициална среда, който се отличава с експресивност, непринуденост, силно изразена субективност, недостатъчна подготвеност на изказването, неофициалност, силна зависимост от ситуацията, липса на етикетна скованост, предимно битова тематичност, повишена активност на паралингвистичните фактори (мимики, жестове) и т.н. Тези особености на неформалното общуване провокират реализирането на две основни противоречиви тенденции на фонетично, морфологично, синтактично, текстово и лексикално равнище: а) стремеж към съкращаване на изказа (реализиращ се чрез изпускания, прекъсвания и т.н.) и б) стремеж към повтораемост на части от изказа чрез удвояването, натрупванията на нови елементи и др.

Съдържание на учебната дисциплина:

Българската разговорна реч – същностни черти. Особенности на синтаксиса на българската разговорна реч. Основни синтактични понятия, които се използват в изследванията по проблемите на разговорната реч. Знаци за транскрибиране на разговорната реч. Словоредът в разговорната реч. Синтактични рамкови конструкции в българската разговорна реч. Конструкции с елидирани елементи. Явлението конкуренция в езика и конкуренцията в българския език. Разговорните съчинителни съюзи в българската устна комуникация. Конкуренция между съединителните съюзи *та* и *па* в българската разговорна реч. Конкуренция между противопоставителните съпоставителните съюзи *ама*, *ами* и *пък* в българската разговорна реч. Конкуренция между съотносителните (разделителните) съюзи *ту-ту*, *хем-хем*, и *я-я* в българската разговорна реч. Конкуренция между паратаксис и хипотаксис в българската разговорна реч. Изказвания, които са съчинителни по форма, но могат да бъдат и подчинителни по функция. Асиндетични безсъюзни конструкции.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка. Текущата оценка обобщава резултатите от аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта – консултации с преподавателя, рефериране на научна литература, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др.

СОБСТВЕНИТЕ ИМЕНА В БЪЛГАРИЯ И НА БАЛКАНИТЕ

ECTS кредити: 2.5

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Форма на оценяване: текуща оценка
Семестър: I – III

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,
тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Курсът дава на докторантите знания, свързани със собствените имена в България и на Балканите, в плана на лингвистичната диахрония и в светлината на етнолингвистичните контакти в Югоизточна Европа. Включени са и някои въпроси на езиковата политика в областта на антропонимията. Учебната дисциплина цели да запознае докторантите с основните хипотези за произхода на собствените имена, докторантите да придобият умения, позволяващи им безпроблемно да разграничават особеностите на балканската топонимична, антропонимична и т.н. система, да усвоят и да използват компетентно специфичната научна терминология, характерна за дисциплината.

Съдържание на учебната дисциплина:

Ономастиката като научна дисциплина. Проблеми на общата теория. Специфика на балканската ономастика – основни исторически пластове. Проблеми на преиндоевропейския – медитеранския слой. Хипотези. Пеласгийска хипотеза на Георгиев. Доказателства и критики Метод на Георгиев и неговото значение за световната лингвистика. Обща характеристика на индоевропейската ономастична система – реконструкции. Топонимични суфикси и антропонимични модели. Палеобалканска ономастика. Тракийски топонимичен пласт. Тракийски език - тракийски езиков комплекс. Дако-мизийски компонент в топонимията – хипотези и доказателства. Илирийски компонент: антропонимичен и топонимичен. Наследство. Елино-македонски компонент в топонимията. Сертификация на гръцките заемки в топонимията. Обща характеристика на славянското топонимично наследство. Обща характеристика на славянското антропонимично наследство. Сертификация на славянското топонимично наследство. Ареал на българските топоними. Християнски пласт в топонимията и антропонимията. Езикови политики в ономастиката.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка. Текущата оценка обобщава резултатите от аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта. Основните критерии за оценка са работата по време на лекциите (по предварително поставени теми, свързани с особеностите на конкретен проблем от областта на балканската ономастика и др.), своевременното представяне на заданията от самостоятелната подготовка (разработване на проект за презентация за конференция, събиране и обработване на езиков материал, публикуване на статия, свързана с темата на дисертацията и др.).

ЖАНРОВИ ОСОБЕНОСТИ НА АКАДЕМИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ

ECTS кредити: 2,5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Биляна Тодорова, Катедра по български език

тел. +359 73 588 528, bilyanatodorova@swu.bg

Анотация:

Курсът има за цел да помогне на докторантите да придобият знания и умения, свързани с особеностите на академичната комуникация, с жанровата ѝ диференциация, както и със спецификите на различните текстове, които са част от научното общуване. Тъй като докторантите принадлежат към научната общност, техните познания по отношение на същността и особеностите на академичното общуване трябва да бъдат задълбочени. Ето защо курсът си поставя за цел да представи както особеностите на научната комуникация като цяло, така и характерните черти на всеки един от нейните жанрове – писмени и устни. Очаква се в края на курса докторантите да притежават умения, позволяващи им безпроблемно да разграничават жанровете на академичната комуникация и да могат да рецепират и продуцират текстове, принадлежащи на различни жанрове на този тип общуване.

Съдържание на учебната дисциплина:

Академичната комуникация. Същност. Научна и псевдонаучна комуникация. Видове академична комуникация. Устна и писмена академична комуникация. Монологични и диалогични жанрове. Академичната комуникация в реална и виртуална среда. Езикови особености на академичната комуникация. Научен стил. Представяне на особеностите на академичната комуникация и на основните черти на научния стил. Жанрове на писмената академична комуникация. Реферат. Специфика на реферата. Изготвяне на реферат. Жанрове на писмената академична комуникация. Курсова работа. Специфики на курсовата работа като жанр на научната комуникация. Жанрове на писмената академична комуникация. Академично есе. Особености на академичното есе. Структура на есето. Етапи на създаването на академичното есе. Жанрове на писмената академична комуникация. Бакалавърска и магистърска теза. Защита на дипломен проект. Жанрове на писмената академична комуникация. Рецензия на научен текст. Специфики при изготвянето на рецензии на различни типове научни текстове. Жанрове на писмената академична комуникация. Научна статия. Подготовка за създаване на научна статия. Етапи на изготвянето на научна статия. Структура на статията. Жанрове на писмената академична комуникация. Научен доклад. Подготовка и изготвяне на научен доклад. Изготвяне на библиография. Цитирането в академичната комуникация. Плагиатство. Жанрове на устната академична комуникация. Лекция. Особености на лекцията като академичен жанр в реална и в дигитална среда.

Жанрове на устната академична комуникация. Семинарни и практически упражнения. Подготовка за участие и ръководство на семинарно и практическо упражнение. Жанрове на устната академична комуникация. Научна конференция. Подготовка за участие в научна конференция или научен конгрес. Изготвяне на научна презентация или постер, включително в дигитална среда. Жанрове на устната академична комуникация. Кръгла маса. Подготовка за участие в кръгла маса. Изготвяне на презентация, постер или устно изказване

за участие в кръгла маса, включително в дигитален формат. Плагиатство. Изкуствен интелект, академична комуникация и академична етика.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, разработване на проект за презентация за конференция, събиране и обработване на библиографски данни, публикуване на статия/статии, свързана/свързани с темата на дисертацията и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СЪВРЕМЕННИТЕ КОМПЮТЪРНИ ТЕХНОЛОГИИ И ПРОГРАМИ В НАУКАТА

ECTS кредити: 2.5

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+0су+3сп

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по български език

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Радослав Цонев, Катедра по български език,

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация:

Курсът дава на докторантите знания за начините на приложение на съвременните електронни технологии (печатни и електронни медии, компютърни програми, мултимедия и др.) в науката и при преподаването. Докторантите се запознават с предложената им научна литература и сами издирват други достоверни и качествени източници на информация по проблематиката в Интернет мрежата или в национални и световни библиотеки, разработват и представят различни видове нагледни материали – графики, таблици, фигури, статистически данни, извършват събиране, обработване и анализиране на езиков материал с помощта на съвременни компютърни програми и приложения и др. Основната цел на дисциплината е докторантите да се научат да прилагат възможностите на актуалните технически устройства в своята работа (в изследванията си, в училище, в медиите, в обществените институции и др.).

Съдържание на учебната дисциплина:

Традиционни аудио-визуални технически средства. Съвременни информационни технологии в обучението. Звукови илюстрации. Визуални илюстрации. Електронни книги, учебници и учебни помагала. Мултимедия. Работа с Windows и неговите приложения. Работа с компютърни текстообработващи програми, работещи под Windows. Компютърни програми за създаване на мултимедийни приложения (Power Point). Компютърни програми за създаване на мултимедийни приложения (Adobe). Презентация. Интерактивна мултимедия. Интернет ресурси. Компютърни тестове. Приложение на дидактическото тестиране в училище.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка. Текущата оценка обобщава резултатите от аудиторната и извънаудиторната (самостоятелната) работа на докторанта. Основните критерии за оценка са работата по време на лекциите (по предварително поставени теми, свързани с особеностите на конкретен проблем от областта на прилагането на съвременните компютърни технологии и програми в науката и др.), своевременното представяне на заданията от самостоятелната подготовка (разработване на проект за презентация за конференция, анализиране и обработване на езиков материал с помощта на електронни програми, приложения и др., публикуване на статия, свързана с темата на дисертацията и др.).

2025

Доц. д-р Гергана Падарева-Илиева

Ръководител на Катедрата по български език

gerypadareva@swu.bg